

Funds of Knowledge:

inzetten op talentontwikkeling door het
benutten van buitenschoolse kennisbronnen
van studenten in het hoger onderwijs

SEPTEMBER 2026

Samir Achbab, Machteld de Jong,
Merlijn Karssen en Esther Stronkhorst

DEZE PUBLICATIE IS MOGELIJK GEMAAKT DOOR EEN SUBSIDIE VAN HET RENGELINKFONDS

Hogeschool Inholland
Domein onderwijs & Innovatie

COLOFON

Dit project is tot stand gekomen via een samenwerking tussen het lectoraat Diversiteitsvraagstukken van hogeschool Inholland en het Kohnstamm Instituut met een financiering van het Rengelinkfonds. Informatie over dit project kan worden opgevraagd bij Samir Achbab (samir.achbab@inholland.nl) of Machteld de Jong (machteld.dejong@inholland.nl)

INHOUD

HOOFDSTUK 1 Inleiding	5
HOOFDSTUK 2 Theoretisch kader Funds of Knowledge als onderbelichte bron in het onderwijs	8
HOOFDSTUK 3 Resultaten 'Zonder dat ik het wist, doe ik het al'	13
HOOFDSTUK 4 Conclusie, discussie en aanbevelingen	19
LITERATUURLIJST	24
BIJLAGEN Handreikingen voor docenten	25

HOOFDSTUK 1: Inleiding

1.1 CONTEXT EN AANLEIDING

Wie je bent of waar je wieg staat, speelt een bepalende rol in de onderwijsloopbaan. Er is nog geen sprake van kansgelijkheid in het (hoger) onderwijs. Bij het bevorderen van gelijke kansen in het onderwijs ligt het accent vaak op het inlopen van achterstanden of het bestrijden van uitsluitingsmechanismen, zoals discriminatie. Een belangrijke, niet te onderschatten dimensie van een brede gelijke kansenaanpak is echter het stimuleren van talentontwikkeling.

Uit onderzoek naar schoolloopbanen komt naar voren dat veel talent niet wordt herkend bij studenten uit gezinnen met een migratieachtergrond (Crul, 2013; Schnell, Keskiner & Crul, 2013; Rezai et al., 2015). Talenten hebben daarbij niet alleen betrekking op cognitieve vaardigheden, maar ook op sociale, sportieve, creatieve, technische en emotionele vaardigheden (SER, 2021). Talentontwikkeling speelt een belangrijke rol in de persoonlijke ontwikkeling en identiteitsvorming van studenten (Esteban-Guitart & Moll, 2014a).

Studenten hebben sociale en culturele hulpbronnen nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen, zoals relevante netwerken van mensen uit het beroepenveld waarvoor zij worden opgeleid of kennis van de spelregels in het onderwijs (Bourdieu,

1986; De Jong, 2012). Studenten verschillen echter in de mate waarin zij deze hulpbronnen van huis uit meekrijgen. Hulpbronnen kunnen enerzijds worden versterkt met compenserende interventies, waarbij studenten die van huis uit niet alle kennis hebben meegekregen die in het hoger onderwijs wordt verwacht, extra leertijd en ondersteuning krijgen aangeboden. Anderzijds kunnen hulpbronnen worden versterkt door te benutten wat studenten juist wél kunnen en wat hen onderscheidt van andere studenten. Docenten kunnen hierin een belangrijke rol spelen.

Met name in de Randstad hebben docenten te maken met toenemende diversiteit in hun studentenpopulatie. Deze toenemende diversiteit kan leiden tot groeiende ongelijkheid, zeker wanneer talenten van studenten niet worden gezien en zij zich binnen de bestaande onderwijscontext niet kunnen ontplooien. De theorie van *Funds of Knowledge* (FoK) maakt een pleidooi voor onderwijs dat is gebaseerd op de kennis, vaardigheden en ervaringen die studenten buiten school opdoen, bijvoorbeeld in hun familie of sociale omgeving, en die mogelijk niet worden herkend door docenten wanneer deze andere sociaal-culturele achtergronden hebben dan hun studenten (Moll et al., 1992; Velez-Ibanez & Greenberg, 1992).

Een belangrijke, niet te onderschatten dimensie van een brede gelijke kansenaanpak is het stimuleren van talentontwikkeling.

Volgens Moll et al. (2005) en Hogg (2011) draagt het gebruikmaken van buitenschoolse kennisbronnen bij aan de onderwijskansen van studenten, in het bijzonder van studenten met praktisch opgeleide ouders en studenten met een migratieachtergrond. In de literatuur over *Funds of Knowledge* is nog relatief weinig aandacht voor de toepassing van deze benadering binnen het hoger onderwijs. Het merendeel van de bestaande onderzoeken richt zich op het primair onderwijs (Llopart & Esteban-Guitart, 2018; Hogg & Volman, 2020). Dat talenten daardoor onzichtbaar blijven of zelfs helemaal niet worden herkend bij studenten die minder kansen hebben in het onderwijs, is een gemiste kans. Allereerst voor de student zelf, maar ook voor de samenleving waarin deze talenten onbenut blijven.

1.2 PROBLEEM- EN VRAAGSTELLING

Tegen deze achtergrond is binnen hogeschool Inholland, dankzij een subsidie van het Rengelingfonds, een tweejarig onderzoeksproject uitgevoerd, gericht op het stimuleren van verborgen talenten van studenten door buitenschoolse kennisbronnen zichtbaar te maken en te benutten. In het project waren docenten van Business Innovation Amsterdam, Rechten uit Rotterdam, Pabo uit Rotterdam en Social Work Den Haag betrokken. Met dit project werd beoogd inzicht te verkrijgen in welke aanpakken, gericht op de ontwikkeling van talenten van studenten, bijdragen aan een succesvolle afronding van de studie en op welke wijze de *Funds of Knowledge* van studenten kunnen worden herkend en benut. Het gebruikmaken van buitenschoolse kennisbronnen biedt mogelijkheden voor een creatieve invulling van het curriculum, draagt bij aan onderwijsinnovatie en kan ook buiten de betrokken opleidingen van betekenis zijn.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Kunnen docenten van hogeschool Inholland verborgen talenten van studenten stimuleren door buitenschoolse kennisbronnen zichtbaar te maken en te benutten?

Om deze centrale vraag te beantwoorden, zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Wat is er uit de wetenschappelijke literatuur bekend over *Funds of Knowledge*?
2. Wat zijn de opbrengsten van een aanpak gebaseerd op *Funds of Knowledge* volgens de docenten?
3. Wat zijn de opbrengsten van een aanpak gebaseerd op *Funds of Knowledge* volgens de studenten?
4. Wat zijn werkzame mechanismen van een aanpak gebaseerd op *Funds of Knowledge*?
5. Welke handreikingen gericht op het benutten van buitenschoolse kennisbronnen van studenten kunnen aan docenten worden aangeboden?

Wie je bent of waar je wieg staat, speelt een bepalende rol in de onderwijsloopbaan.

1.3 ONDERZOEKSOPZET

In dit onderzoek zijn gedurende twee jaar acht docenten gevolgd: vier docenten van de opleiding Pabo en vier docenten van de opleiding Social Work. Onder begeleiding van onderzoekers ontwikkelden, verbeterden en evalueerden de docenten met behulp van ontwerpend onderzoek aanpakken om buitenschoolse kennisbronnen van studenten zichtbaar te maken en te benutten. Om verborgen talenten zichtbaar te maken, kregen studenten opdrachten van hun docenten om buitenschoolse kennis uit hun dagelijkse leven te laten zien, zoals hobby's, interesses, expertises, vrijwilligersactiviteiten of rollen binnen hun familie of gemeenschap. Deze opdrachten boden studenten de mogelijkheid om een 'stukje van zichzelf' mee de opleiding in te nemen en te delen met anderen. Alle docenten ontwikkelden en voerden een eigen opdracht uit. De ontwikkelde aanpakken zijn verwerkt in handreikingen en staan in de bijlage.

Gedurende beide onderzoeksjaren vonden daarnaast acht kennisdeelsessies met de docenten en de onderzoekers plaats, waarin wetenschappelijke kennis en praktijkervaringen werden uitgewisseld en de ontwikkelde aanpakken gezamenlijk werden geëvalueerd en bijgesteld. In het eerste jaar reikten de onderzoekers vooral kennis en praktijkvoorbeelden aan om de docenten

te inspireren en bewustwording op gang te brengen en de docenten deelden hun bestaande praktijkervaringen. In het tweede jaar ontwikkelden de docenten een aanpak, die ze steeds opnieuw evalueerden en bijschaafden. Het onderzoek volgde de principes van ontwerpend onderzoek (Plomp, 2013), waarbij cycli van ontwerpen, uitproberen, evalueren en bijstellen centraal stonden.

Voor de evaluatie van de aanpakken zijn aan het eind van het eerste jaar en aan het eind van het tweede jaar semigestructureerde groepsinterviews gehouden met de deelnemende docenten. Aan het eind van het tweede onderzoeksjaar zijn daarnaast ook groepsinterviews afgenomen met studenten van de opleidingen Pabo en Social Work. Bij de selectie van deze studenten ging bijzondere aandacht uit naar studenten met praktisch opgeleide ouders en studenten met een migratieachtergrond, aangezien de veronderstelling is dat er voor deze studenten in het onderwijs relatief weinig aandacht bestaat voor hun buitenschoolse kennisbronnen en hun studentsucces nog altijd lager is dan van de gemiddelde student (Llopart & Esteban-Guitart, 2018).

De evaluatie richtte zich op de werkbaarheid van de ontwikkelde aanpakken, de ervaren effecten voor studenten en docenten en de werkzame mechanismen die aan deze effecten ten grondslag liggen.

HOOFDSTUK 2:

Theoretisch kader Funds of Knowledge als onderbelichte bron in het onderwijs

2.1 KANSENGELIJKHEID, TALENTONTWIKKELING EN HULPBRONNEN

Studenten hebben verschillende sociale en culturele hulpbronnen nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen, zoals relevante netwerken van mensen uit het beroepenveld of kennis van de spelregels in het onderwijs (Bourdieu, 1986; De Jong, 2012). Vanuit een Bourdieuaans perspectief kan worden gesteld dat studenten verschillen in de mate waarin zij economisch, sociaal en cultureel kapitaal van huis uit meekrijgen. Deze verschillen in hulpbronnen kunnen van invloed zijn op de mogelijkheden van studenten om zich binnen het onderwijs te ontplooien.

Naast het bieden van extra ondersteuning aan studenten die van huis uit minder toegang hebben tot bepaalde kennis, netwerken of ervaringen, kunnen hulpbronnen ook worden versterkt door te benutten wat studenten juist wél kunnen en wat hen onderscheidt van andere studenten. In dit kader bieden de concepten *Funds of Knowledge* en *Funds of Identity* een relevant perspectief. Beide benaderingen gaan uit van het idee dat studenten beschikken over waardevolle kennis, vaardigheden en ervaringen die buiten de formele onderwijscontext zijn ontwikkeld, maar die binnen het onderwijs niet altijd worden herkend of benut.

2.2 FUNDS OF KNOWLEDGE

Het concept *Funds of Knowledge* is gebaseerd op etnografische onderzoeken naar Mexicaans-Amerikaanse gemeenschappen woonachtig in de staat Arizona (Moll et al., 1992; Velez-Ibanez & Greenberg, 1992). Het uitgangspunt van deze studies is dat het Amerikaanse onderwijssysteem de strategische en culturele kennisbronnen van deze gemeenschappen negeert en niet erkent (Velez-Ibanez & Greenberg, 1992).

Funds of Knowledge verwijst naar de 'historisch geaccumuleerde en cultureel ontwikkelde kennisbronnen en vaardigheden die essentieel zijn voor het functioneren van huishoudens of individuen' (Moll et al., 1992, p. 133). Het concept is gebaseerd op het uitgangspunt dat studenten relevante en praktische kennis vanuit hun thuisomgeving meenemen naar school, maar dat deze kennis in een formele onderwijssetting niet wordt erkend en gebruikt (Moll et al., 1992).

Doorbreken van het deficit thinking

Het centrale doel van *Funds of Knowledge* is het doorbreken van het traditionele *deficit thinking* in het onderwijs, waarbij lage schoolprestaties van studenten uit etnische minderheidsgroepen worden toegeschreven aan afwijkingen van de norm en aan onderliggende taalkundige, economische en culturele beperkingen (Hogg, 2011; Llopart & Esteban-Guitart, 2018).

De *Funds of Knowledge*-benadering pleit daarentegen voor contextgericht en cultureel responsief leren door de buitenschoolse kennisbronnen van studenten in het curriculum te integreren. Dit draagt bij aan een meer symmetrische relatie tussen school en thuisomgeving en aan inclusiever onderwijs (Moll et al., 1992).

Rol van de docent en onderwijsimplicaties

De docent speelt binnen deze benadering een centrale rol als bruggenbouwer tussen thuis en school (Moll et al., 1992). Door zicht te krijgen op de kennis, vaardigheden en ervaringen van studenten kunnen docenten beter aansluiten bij de leefwereld van studenten en onderwijs betekenisvoller maken. Door buitenschoolse kennisbronnen een plaats te geven binnen het curriculum kunnen verborgen talenten van studenten zichtbaar worden gemaakt en kan worden aangesloten bij kennis en ervaringen die in traditionele onderwijspraktijken niet altijd worden herkend.

Vanuit een Bourdieuaans perspectief kan worden gesteld dat studenten verschillen in de mate waarin zij economisch, sociaal en cultureel kapitaal van huis uit meekrijgen.

2.3 FUNDS OF IDENTITY

Het concept *Funds of Identity* is een verdere doorontwikkeling van *Funds of Knowledge* en bouwt voort op het denken over leren als een sociaal-cultureel proces. Het concept werd in 2011 geïntroduceerd door Saubich en Esteban-Guitart naar aanleiding van onderzoek naar de *Funds of Knowledge* van leerlingen in Spanje met een Marokkaanse achtergrond (Saubich & Esteban-Guitart, 2011; Esteban-Guitart & Moll, 2014a; 2014b).

Funds of Identity vormt een reactie op de beperkingen van *Funds of Knowledge*, zoals het primaat van de familie- en gemeenschapscontext bij onderzoek naar buitenschoolse kennisbronnen. De benadering benadrukt het belang van nieuwe sociale netwerken en de rol van bijvoorbeeld sociale media (Esteban-Guitart & Moll, 2014b).

Waar *Funds of Knowledge* de nadruk legt op collectieve kennis vanuit de gemeenschap, richt *Funds of Identity* zich meer op persoonlijke identiteitsvorming als een dynamisch proces waarbij sociale interacties in de sociaal-culturele context centraal staan (Esteban-Guitart & Moll, 2014a).

De geleefde ervaringen van individuen vormen daarbij een belangrijke kennisbron en kunnen via verschillende culturele artefacten worden uitgedrukt, zoals tekeningen, foto's en video's (Esteban-Guitart & Moll, 2014b). Juist voor jongvolwassenen en studenten, die zich in een belangrijke fase van identiteitsontwikkeling bevinden, lijkt deze benadering relevant.

2.4 EMPIRISCHE OPBRENGSTEN VAN FUNDS OF KNOWLEDGE- EN FUNDS OF IDENTITY-BENADERINGEN

In de afgelopen jaren hebben meerdere onderzoeken plaatsgevonden naar het gebruik van *Funds of Knowledge* en *Funds of Identity* in het Nederlandse primair onderwijs in stedelijke superdiverse omgevingen (Volman & 't Gilde, 2021; 't Gilde & Volman, 2021; Veerman et al., 2023; Bonfiglio et al., 2024).

De onderzoeken laten positieve effecten zien op leergedrag, motivatie, betrokkenheid, zelfvertrouwen, wederzijds respect tussen leerlingen, verbeterde sociale interacties en het leerklimaat (Volman & 't Gilde, 2021; 't Gilde & Volman, 2021). Het onderzoek van Veerman et al. (2023) laat daarnaast positieve effecten zien op het welbevinden van leerlingen en volgens docenten was dit in het bijzonder het geval voor leerlingen met een lage sociaal-economische en/of meertalige achtergrond.

Het onderzoek van Bonfiglio et al. (2024) onderstreept de voordelen van *Funds of Identity* voor leerlingen uit gezinnen met een migratieachtergrond, maar laat tevens verschillen in uitkomsten tussen verschillende migrantengroepen zien.

Hogg en Volman (2020) benoemen de potentie van *Funds of Knowledge* en *Funds of Identity* om het deficitparadigma te doorbreken en een betekenisvolle bijdrage te leveren aan inclusiever onderwijs. Een op identiteit gebaseerde pedagogie kan bijdragen aan gelijke kansen, inclusie en sociale rechtvaardigheid (Volman et al., 2023; Esteban-Guitart, 2023).

2.5 KRITISCHE REFLECTIES EN UITDAGINGEN

Ondanks de positieve opbrengsten kent de benadering ook verschillende uitdagingen. Een belangrijke uitdaging van *Funds of Knowledge* betreft de etnografische methode die eraan ten grondslag ligt. De oorspronkelijke benadering pleit voor een participatieve pedagogie waarin docenten huisbezoeken afleggen en met ouders in gesprek gaan om diepgaande kennis te ontwikkelen over de *Funds of Knowledge* van hun studenten. Het afleggen van huisbezoeken is echter een tijdrovend

Het concept *Funds of Identity* is een verdere doorontwikkeling van *Funds of Knowledge* en bouwt voort op het denken over leren als een sociaal-cultureel proces.

proces voor docenten, vooral in een context van beperkte middelen en hoge werkdruk (Hogg & Volman, 2020).

Daarnaast bestaat er het risico van stereotypering bij pogingen van docenten om cultureel responsief onderwijs te ontwikkelen. Culturele en etnische groepen kunnen daarbij op een essentialistische wijze worden geportretteerd als homogene groepen met vaste culturele kenmerken (Gonzalez, 2005; Oughton, 2010).

Ten slotte is de wetenschappelijke kennis over de toepassing van *Funds of Knowledge* en *Funds of Identity* binnen het hoger onderwijs nog beperkt. Het merendeel van de bestaande studies heeft plaatsgevonden binnen het primair onderwijs. Hierdoor is nog weinig bekend over de wijze waarop docenten in het hoger onderwijs de buitenschoolse kennisbronnen van studenten kunnen herkennen en benutten en welke opbrengsten dit heeft voor studenten en docenten. Dit maakt dit onderzoek extra relevant voor de onderwijspraktijk.

2.6 CONCEPTUEEL MODEL VOOR DIT ONDERZOEK

Op basis van de literatuur wordt verondersteld dat het zichtbaar maken en benutten van buitenschoolse kennisbronnen bijdraagt aan de herkenning van verborgen talenten van studenten. Door beter aan te sluiten bij de kennis, vaardigheden en ervaringen die studenten buiten het onderwijs hebben ontwikkeld en blijven opdoen, kan een sterkere verbinding ontstaan tussen de leefwereld van studenten en het curriculum.

Daarnaast wordt verondersteld dat een *Funds of Knowledge*- en *Funds of Identity*-benadering kan bijdragen aan motivatie, betrokkenheid, welbevinden, inclusie en sociale rechtvaardigheid, in het bijzonder voor studenten met minder vanzelfsprekende toegang tot dominante sociale en culturele hulpbronnen. Het huidige onderzoek richt zich daarom op de wijze waarop docenten in het hoger onderwijs buitenschoolse kennisbronnen van studenten kunnen herkennen en benutten en welke opbrengsten dit heeft voor studenten en docenten. Dit met als uiteindelijke resultaat een meer inclusieve hogeschool, gemotiveerde docenten en studenten en een hoger studentsucces.

HOOFDSTUK 3:

Resultaten 'Zonder dat ik het wist, doe ik het al'

3.1 FUNDS OF KNOWLEDGE BLIJKT AL AANWEZIG IN DE ONDERWIJSPRAKTIJK

Een belangrijke bevinding uit het onderzoek is dat elementen van een *Funds of Knowledge*-benadering al aanwezig blijken te zijn binnen het hoger onderwijs, zonder dat docenten deze praktijken expliciet als zodanig benoemen en zich bewust zijn van de rijkdom ervan. Tijdens de kennisdeelsessies gaven verschillende docenten aan dat zij zich realiseerden dat zij in hun onderwijs al aandacht besteden aan de kennis, vaardigheden en ervaringen die studenten buiten de opleiding opdoen. Zo vertelde een docent:

"Ik heb enorm gevoeld dat ik er bewust van werd. Ik was er onbewust al mee bezig, maar was er niet bewust van. Ik deed er nu een schepje bovenop. Ik bleef meer doorpraten [met studenten]".

Docenten noemden uiteenlopende voorbeelden, zoals het werken met visionboards en moodboards, het delen van persoonlijke verhalen, het bespreken van muziek en playlists, gezamenlijke activiteiten rondom eten en cultuur, en het benutten van

ervaringen uit sport, werk en vrijwilligersactiviteiten. De kennisdeelsessies droegen in belangrijke mate bij aan bewustwording. Praktijken die eerder als losse werkvormen of intuïtieve docentpraktijken werden beschouwd, werden door docenten in toenemende mate herkend als voorbeelden van een bredere pedagogische benadering. Daarnaast boden de kennisdeelsessies ook de ruimte om langer na te denken en kansen te benutten, zo vertelde een docent:

"Ik werd gedwongen na te denken over wat ik wilde doen en wat de randvoorwaarden waren. Ik had ruimte in mijn hoofd om te bepalen hoe ik het vorm zou geven, welke belemmeringen er waren en hoe ik die kon opvangen. Het ging zelf zover dat ik zag dat wat ik aan het doen was, mijn activiteit, kon vertalen zodat het wel passend was bij de opleiding. Ik ben nu in staat om te bedenken wat we gaan doen met deze handleiding [van de Hogeschool] die we hebben."

Het onderzoek laat daarmee zien dat *Funds of Knowledge* in het hoger onderwijs niet zozeer als

Zowel docenten als studenten benadrukten dat het mogen meenemen van persoonlijke ervaringen, culturele achtergronden en buitenschoolse kennisbronnen ertoe leidt dat studenten zich meer gezien en erkend voelen.

een volledig nieuwe onderwijsbenadering kan worden beschouwd, maar eerder als een kader dat bestaande praktijken zichtbaar en expliciet maakt.

3.2 ERKENNING EN GEZIEN WORDEN: BELONGING EN ZELFVERTROUWEN

Een tweede belangrijke bevinding betreft de betekenis van *Funds of Knowledge* voor de ervaringen van studenten. Zowel docenten als studenten benadrukten dat het mogen meenemen van persoonlijke ervaringen, culturele achtergronden en buitenschoolse kennisbronnen ertoe leidt dat studenten zich meer gezien en erkend voelen.

Volgens docenten worden studenten zichtbaarder wanneer zij iets van zichzelf mogen laten zien in het onderwijs. Studenten durven zich vaker uit te spreken, nemen actiever deel aan onderwijsactiviteiten en ontwikkelen meer zelfvertrouwen. Een illustratief voorbeeld betreft een groep studenten met een Bengaalse achtergrond. Volgens de betrokken docent waren deze studenten aanvankelijk terughoudend, stelden zij weinig vragen en ervoeren zij een grote afstand tot docenten. Nadat zij een presentatie hadden verzorgd over hun eigen culturele achtergrond, ontstond meer trots, namen de contacten met docenten toe en werd de drempel om vragen te stellen lager.

Daarnaast bleek uit de groepsinterviews met studenten dat het delen van persoonlijke verhalen en ervaringen bijdraagt aan een gevoel van verbondenheid en thuis voelen binnen de opleiding, zo vertelde een student:

“Ik heb wel echt uit die opdracht gehaald dat iedereen wel een verhaal heeft. En dat vond ik wel mooi. Dus dat je soms je beeld, die eerste indruk niet altijd klopt. Omdat er vaak een hele geschiedenis achter zit. En dat vond ik wel interessant om elkaar beter te leren kennen. En ook herkenning. Want dingen die jij zegt kan ik ook herkennen. En dus dan denk je van, oh eigenlijk verschillen we niet zoveel. Nee. Dus ongeacht de leeftijd, welke achtergrond je hebt. Eigenlijk lijkt je in heel veel opzichten ook wel over elkaar. En dan is het ook wel mooi om die verschillen te omarmen.”

Ook gaven de studenten aan dat de opdrachten invloed hadden op het pedagogische klimaat in de klas, in de zin dat er meer ruimte was om je gevoelens te uiten. Dat leidde er volgens de studenten toe dat ze zich verbonden voelden met elkaar, maar ook met de docenten, omdat de docenten zich ook kwetsbaar opstelden. Ook bij internationale studenten speelde het thema belonging (Ahn & Davis, 2023) een belangrijke rol. Studenten gaven aan dat zij zich meer onderdeel voelen van de opleiding wanneer hun achtergronden en ervaringen worden erkend. Deze bevindingen duiden erop dat *Funds of Knowledge* niet alleen bijdraagt aan leerprocessen, maar ook een belangrijke sociale en emotionele functie vervult.

3.3 HET ZICHTBAAR MAKEN VAN VERBORGEN TALENTEN

Een centrale doelstelling van het project was het zichtbaar maken van verborgen talenten van studenten. Uit het onderzoek blijkt dat studenten vaak beschikken over kennis, vaardigheden en ervaringen die binnen het reguliere curriculum niet direct zichtbaar zijn of gedurende de opleiding tot uitdrukking komen.

Docenten noemden onder andere de volgende talenten en kwaliteiten:

- **Veerkracht;**
- **Leiderschap;**
- **Community building;**
- **Mantelzorgervaringen;**
- **Pedagogische vaardigheden;**
- **Coachend vermogen;**
- **Culturele kennis;**
- **Meertaligheid.**

Opvallend is dat studenten deze kwaliteiten zelf niet altijd herkennen als relevante competenties. Het niet herkennen van hun eigen competenties komt tevens voort uit het feit dat ook docenten deze competenties niet altijd herkennen als waardevol in relatie tot de opleiding. Tegelijkertijd stelden verschillende docenten dat studenten ondersteuning van docenten nodig hebben bij het herkennen en waarderen van hun eigen talenten. Een illustratief voorbeeld betreft een Pabo-student die in zijn vrije tijd judoles gaf aan jonge kinderen. Door hierover in gesprek te gaan met de docent tijdens zijn mentorgesprek, realiseerde de student zich dat hij al

beschikte over pedagogische en coachende vaardigheden die relevant zijn voor zijn opleiding en toekomstige beroepspraktijk.

De resultaten laten zien dat docenten een belangrijke rol vervullen bij het vertalen van buitenschoolse ervaringen naar professionele competenties. Het zichtbaar maken van deze verborgen talenten kan bijdragen aan een positiever zelfbeeld, meer zelfvertrouwen en een sterkere professionele identiteitsontwikkeling.

3.4 WERKZAME MECHANISMEN

Uit de groepsinterviews en kennisdeelsessies kwamen verschillende werkzame mechanismen naar voren die verklaren waarom een *Funds of Knowledge*-benadering effectief kan zijn.

Veiligheid en vertrouwen

Een eerste belangrijk mechanisme betreft het creëren van sociale en psychologische veiligheid. Zowel docenten als studenten benadrukten dat het delen van persoonlijke verhalen alleen mogelijk is

wanneer studenten zich veilig voelen, zowel bij de docent als bij de medestudenten. Docenten gaven aan dat het van belang is een onderwijscontext te creëren waarin studenten zich gezien, gehoord en erkend voelen. Zonder een veilige context blijven veel persoonlijke ervaringen en kennisbronnen verborgen, zo vertelt een docent:

“Zodra je die veilige ruimte creëert kan je eerder uiten wat je vindt en zullen anderen eerder daar een beroep op doen. Dit is belangrijk omdat ze elkaar gaan helpen. Ze staan meer open voor elkaar.”

Persoonlijke openheid van docenten

Een tweede werkzaam mechanisme betreft de rol van docenten zelf. Verschillende docenten gaven aan dat studenten eerder bereid zijn persoonlijke ervaringen te delen wanneer docenten ook iets van zichzelf laten zien. Het delen van eigen migratieverhalen, persoonlijke worstelingen, onderwijsloopbanen of gemaakte fouten blijkt een belangrijke bijdrage te leveren aan wederzijds vertrouwen en openheid.

Nieuwsgierigheid en erkenning

Daarnaast blijkt een open en nieuwsgierige houding van docenten essentieel. Studenten ervaren het als betekenisvol wanneer docenten oprechte interesse tonen in hun achtergronden en ervaringen, zonder deze direct te beoordelen of te instrumentaliseren. Zo vertelde een docent:

“Oprechte nieuwsgierigheid is nodig. Het is afhankelijk van de groep, maar de docent moet nieuwsgierig zijn. Mijn Turkse achtergrond kan een rol hebben gespeeld, maar docenten met een westerse achtergrond kunnen dit ook. Dat heb ik ook gezien bij collega's. Probeer je oordeel naar de achtergrond te zetten. Gezien worden draagt bij aan sense of belonging, een pedagogische klimaat. Daar kan de docent voor zorgen.”

Benutten van kennis

Een belangrijke bevinding is dat het ophalen van persoonlijke verhalen alleen onvoldoende is. *Funds of Knowledge* lijkt pas daadwerkelijk effect te hebben wanneer deze kennis ook wordt benut binnen opdrachten, begeleiding, toetsing en curriculumactiviteiten. Docenten benadrukten dat er een belangrijk verschil bestaat tussen studenten vragen iets over zichzelf te vertellen en het daadwerkelijk inzetten van deze kennis als betekenisvolle onderwijsbron.

Community building

Ten slotte blijkt dat *Funds of Knowledge* niet uitsluitend op individueel niveau werkt, maar ook invloed heeft op groepsprocessen. Het delen van verhalen draagt bij aan onderling begrip, vertrouwen en samenwerking tussen studenten. Gedeelde ervaringen versterken het groepsgevoel en kunnen leiden tot meer onderlinge ondersteuning en betrokkenheid. Ook in de relatie tussen docenten en studenten worden positieve effecten genoemd als *Funds of Knowledge* in de dagelijkse onderwijspraktijk worden ingezet.

3.5 BELEMMERINGEN BIJ DE TOEPASSING VAN FUNDS OF KNOWLEDGE

Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat de toepassing van *Funds of Knowledge* niet vanzelfsprekend is. Docenten ervaren verschillende belemmeringen bij het zichtbaar maken en benutten van buitenschoolse kennisbronnen van studenten. Deze belemmeringen bevinden zich zowel op het niveau van het onderwijssysteem als op het niveau van de docent en diens pedagogische opvattingen.

Systeemdruk en standaardisering

Een veelgenoemde belemmering betreft de beperkte ruimte binnen curricula en beoordelings-systemen om als docent autonoom te kunnen handelen. Docenten gaven aan dat de toepassing van *Funds of Knowledge* regelmatig onder druk komt te staan door tijdsgebrek als gevolg van de

Funds of Knowledge lijkt pas daadwerkelijk effect te hebben wanneer deze kennis ook wordt benut binnen opdrachten, begeleiding, toetsing en curriculumactiviteiten.

structureel hoge werkdruk, vaste rubrics en gestandaardiseerde toetsvormen. De resultaten laten een spanning zien tussen enerzijds een pedagogiek die flexibiliteit, vertraging en relationeel werken vraagt en anderzijds een onderwijssysteem dat sterk gericht is op standaardisering en efficiëntie. Zo vertelt een docent die meedeelde aan het project:

"Ik ergerde me wel aan de belemmeringen die ik ondervond. Toetsing, beoordeling. Soms deed een student iets heel goed en dat sloot prachtig aan bij wat we aan het doen zijn, maar ik kon het niet toetsen. Het paste niet binnen de norm."

Docentbias en de waardering van kennis

Een belangrijke en theoretisch relevante bevinding uit dit onderzoek is dat een *Funds of Knowledge*-benadering niet automatisch leidt tot inclusiever onderwijs. Hoewel deze benadering uitgaat van het erkennen van kennis en ervaringen die studenten buiten de onderwijscontext hebben opgedaan, blijft de docent in belangrijke mate bepalen welke kennis daadwerkelijk wordt gezien en gewaardeerd. Tijdens een kennisdeelsessie verwoordde een docent dit als volgt:

"Soms heb je de docent nodig om studenten te wijzen op de kennis die ze hebben, maar je besluit als docent ook wat een fund is. De docent is de bewaker en heeft macht. Je eigen bias, wat zie je als waarde, speelt een grote rol."

Deze uitspraak raakt een fundamenteel vraagstuk binnen *Funds of Knowledge*: welke kennis vinden we waardevol, welke talenten herkennen we en welke blijven onzichtbaar?

Het groepsinterview met de studenten laat zien dat niet alle vormen van kennis en ervaring in gelijke mate terugkomen binnen het onderwijs. Studenten benoemden bijvoorbeeld dat thema's zoals meertaligheid en etnische diversiteit in het curriculum weinig aandacht krijgen, dat bepaalde maatschappelijke thema's worden vermeden en dat stereotypering door docenten voorkomt. Dit roept de vraag op in hoeverre bepaalde vormen van kennis gemakkelijker erkenning krijgen dan andere. Deze bevindingen wijzen erop dat de erkenning van kennis en talenten mede afhankelijk is van de perspectieven, verwachtingen en impliciete

aannames van docenten. *Funds of Knowledge* maakt deze onderliggende waarderingsprocessen zichtbaar en laat zien dat onderwijs niet waardenneutraal is. De centrale vraag is daarom niet alleen óf studenten hun kennis mogen inbrengen, maar ook welke kennis daadwerkelijk erkenning krijgt.

Verschillen tussen docenten

Ten slotte blijkt dat docenten verschillen in de mate waarin zij zich comfortabel voelen bij een *Funds of Knowledge*-benadering. Sommige docenten kenmerken zich door een meer relationele en experimentele aanpak, terwijl andere docenten meer behoefte hebben aan structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid. Docenten met deze laatste docentstijl zouden mogelijk meer moeite hebben om buitenschoolse kennisbronnen op te halen en te benutten, omdat het een bepaalde flexibiliteit vraagt van docenten. Bij het ophalen van kennis gaat het dan vooral over flexibiliteit in planning en organisatie en bij het benutten gaat het om het uit handen geven van verantwoordelijkheid en vertrouwen geven. Deze verschillen roepen de vraag op hoe *Funds of Knowledge* toegankelijk kan worden gemaakt voor verschillende docentstijlen. Maar docentstijlen kunnen ook veranderen door het toepassen van een *Funds of Knowledge*-benadering. Een docent die deelnam aan het project vertelde dat hij voor het project meer vasthield aan de structuur van zijn geplande lessen en vooral theorie deelde met de studenten, en nu na het project flexibeler is geworden en wat dat voor hem betekende:

"Ik ga nu meer in gesprek met studenten. Meer vragen naar dingen die nu spelen en ervaringen ophalen. Daardoor heb ik toch wel vaker een ander gesprek in de klas dan als ik wel de structuur of theorie had aangehouden. Door de bewustwording ben ik het meer gaan toepassen en flexibeler geworden. De lessen zijn waardevoller geworden. Ik heb er als docent meer van geleerd. Het maakt de studenten makkelijker om het toe te passen op de lesstof. Het maakt het leuker voor mij als docent."

Studenten gaven aan dat *Funds of Knowledge*-activiteiten bijdragen aan zelfinzicht, onderling begrip, verbinding tussen studenten en professionele ontwikkeling.

3.6 VERSCHILLEN TUSSEN CONTEXTEN EN OPLEIDINGEN

Uit de studentinterviews bleek dat de betekenis en opbrengsten van een *Funds of Knowledge*-benadering mede afhankelijk zijn van de opleidingscontext, de samenstelling van de studentpopulatie en de doelen van het curriculum. Er kwamen duidelijke verschillen naar voren in de wijze waarop studenten hun buitenschoolse kennis en ervaringen betekenis gaven.

Bij de *Business Innovation*-studenten lag, bijvoorbeeld, de nadruk vooral op interculturaliteit, het delen van culturele achtergronden en het ontwikkelen van een gevoel van verbondenheid binnen een diverse en internationale studentenpopulatie.

Bij de Pabo-studenten stonden juist thema's als identiteitsontwikkeling, sociale positionering en pedagogisch bewustzijn centraal. Studenten reflecteerden op hun eigen achtergrond en de betekenis hiervan voor hun toekomstige beroepspraktijk. Ook vertelde een student, zelf met een migratieachtergrond, tijdens de interviews dat ze nu ook zelf in haar klas waarin ze lesgeeft op de basisschool de *Funds of Knowledge*-benadering is gaan toepassen, en daar heel veel voldoening uithaalt:

“Ik denk dat dat heel waardevol is, om juist zulke kinderen [met een migratieachtergrond], eigenlijk alle kinderen, om de kracht van al die kinderen te zien. Juist als jij zelf ook die ervaring hebt.”

Ondanks deze verschillen kwamen vergelijkbare opbrengsten naar voren. Studenten gaven aan dat *Funds of Knowledge*-activiteiten bijdragen aan zelfinzicht, onderling begrip, verbinding tussen studenten en professionele ontwikkeling. Tegelijkertijd gaven studenten aan dat zij de verbinding tussen *Funds of Knowledge*-activiteiten en de rest van het curriculum nog beperkt ervaren. Hoewel studenten deze benadering als waardevol beschouwen, komen zij dergelijke activiteiten slechts in beperkte mate in hun opleiding tegen.

HOOFDSTUK 4:

Conclusie, discussie en aanbevelingen

4.1 CONCLUSIE

In dit onderzoek stond de volgende onderzoeksvraag centraal:

Kunnen docenten van Hogeschool Inholland verborgen talenten van studenten stimuleren door buitenschoolse kennisbronnen zichtbaar te maken en te benutten?

Op basis van de bevindingen kan deze vraag positief worden beantwoord. Het onderzoek laat zien dat het zichtbaar maken en benutten van buitenschoolse kennisbronnen van studenten kan bijdragen aan het herkennen van verborgen talenten, het versterken van motivatie en zelfvertrouwen en het bevorderen van een gevoel van erkenning en verbondenheid binnen het onderwijs.

Een belangrijke bevinding is dat elementen van een *Funds of Knowledge*-benadering al aanwezig blijken te zijn binnen het hoger onderwijs, zij het vaak impliciet. Docenten gaven aan dat zij al verschillende werkvormen toepasten die aansluiten bij de uitgangspunten van *Funds of Knowledge*, zoals het delen van persoonlijke verhalen, het werken met visionboards en het benutten van ervaringen uit werk, sport of vrijwilligersactiviteiten. De kennisdeelsessies hebben bijgedragen aan bewustwording en het expliciteren van deze bestaande praktijken.

Daarnaast laat het onderzoek zien dat het benutten van buitenschoolse kennisbronnen studenten helpt om zich meer gezien en erkend te voelen. Wanneer studenten iets van zichzelf mogen meenemen in het onderwijs, ontstaat meer ruimte voor participatie,

zelfvertrouwen en verbondenheid. In het bijzonder blijkt dat het delen van persoonlijke en culturele ervaringen kan bijdragen aan een sterker gevoel van *belonging*.

Een derde belangrijke bevinding betreft het zichtbaar maken van verborgen talenten. Studenten blijken over uiteenlopende kennis, vaardigheden en ervaringen te beschikken die binnen het reguliere curriculum niet altijd worden herkend, zoals leiderschap, meertaligheid, mantelzorgervaringen, pedagogische vaardigheden en community building. Docenten spelen een belangrijke rol bij het herkennen en vertalen van deze ervaringen naar relevante professionele competenties.

Ten slotte laat het onderzoek zien dat de effectiviteit van een *Funds of Knowledge*-benadering afhankelijk is van verschillende werkzame mechanismen, waaronder psychologische veiligheid, de persoonlijke openheid van docenten, een open en nieuwsgierige houding en het daadwerkelijk benutten van de kennis en ervaringen van studenten binnen onderwijsactiviteiten. Belangrijk hierbij is ook te benoemen, hetgeen docenten in vrijwel alle bijeenkomsten met de onderzoekers hebben gedaan, dat de ervaren structurele hoge werkdruk zeer belemmerend werkt bij het toepassen van de *Funds of Knowledge*-aanpak.

De bevindingen ondersteunen dat een *Funds of Knowledge*-benadering potentie heeft om verborgen talenten zichtbaar te maken en een inclusievere en meer betekenisvolle onderwijspraktijk te realiseren wanneer er voldoende ruimte bestaat om de kennis en ervaringen van studenten daadwerkelijk een plaats te geven binnen het curriculum.

4.2 DISCUSSIE

Van impliciete naar expliciete onderwijspraktijken
Een belangrijke bevinding uit dit onderzoek is dat *Funds of Knowledge* in het hoger onderwijs vaak al aanwezig is, maar veelal impliciet blijft. Deze bevinding sluit aan bij de literatuur, waarin wordt benadrukt dat docenten regelmatig aansluiten bij de leefwereld van studenten zonder dit expliciet te benoemen als een *Funds of Knowledge*-benadering (Hogg, 2011). De bevindingen laten zien dat *Funds of Knowledge* in het hoger onderwijs mogelijk minder een nieuwe pedagogische benadering vormt en eerder kan worden opgevat als een interpretatiekader dat bestaande onderwijspraktijken zichtbaar maakt en versterkt.

Het belang van erkenning en belonging

De bevinding dat studenten zich meer gezien, erkend en verbonden voelen, sluit aan bij eerder onderzoek naar *Funds of Knowledge* en *Funds of Identity* (Volman & 't Gilde, 2021; Veerman et al., 2023). De resultaten benadrukken dat het benutten van buitenschoolse kennisbronnen niet alleen relevant is voor cognitieve ontwikkeling, maar ook voor sociale en emotionele processen. Met name het concept *belonging* lijkt een belangrijke rol te spelen. Studenten die zich herkennen in het onderwijs en ervaren dat hun achtergrond en ervaringen ertoe doen, voelen zich meer thuis binnen de opleiding. Voor studenten uit gezinnen met een migratieachtergrond of praktijkgeschoolde ouders kan dit van bijzondere betekenis zijn.

Docenten spelen een belangrijke rol bij het herkennen en vertalen van deze ervaringen naar relevante professionele competenties.

De betekenis van *Funds of Knowledge* in het hoger onderwijs

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat *Funds of Knowledge* binnen het hbo een specifieke invulling krijgt. Waar in veel onderzoek naar *Funds of Knowledge* binnen het primair onderwijs de nadruk ligt op kennisbronnen binnen gezinnen en gemeenschappen, lijkt binnen het hoger onderwijs de student zelf een belangrijk vertrekpunt te vormen. Studenten brengen niet alleen kennis uit hun thuissituatie mee, maar ook ervaringen uit werk, vrijwilligersactiviteiten, sociale rollen en eerdere onderwijsroutes. Daarmee krijgt *Funds of Knowledge* binnen het hbo een sterkere relatie met identiteitsontwikkeling en professionele vorming, hetgeen ook past bij de levensfase van de student.

Deze bevinding sluit aan bij de ontwikkeling van het concept *Funds of Identity*, waarin meer nadruk wordt gelegd op de persoonlijke betekenisgeving van ervaringen en de rol van identiteit als dynamisch proces (Esteban-Guitart & Moll, 2014a; 2014b). Waar *Funds of Knowledge* vooral aandacht heeft voor collectieve kennisbronnen binnen sociale contexten, benadrukt *Funds of Identity* hoe individuen hun ervaringen gebruiken om betekenis te geven aan wie zij zijn.

Een belangrijk verschil met veel onderzoek in het primair onderwijs is dat studenten in het hbo vaker zelf actief kunnen reflecteren op hun kennisbronnen en deze kunnen verbinden aan hun professionele ontwikkeling. De rol van de docent verschuift daarmee van het identificeren van kennisbronnen naar het begeleiden van studenten bij het herkennen, waarderen en vertalen van deze ervaringen naar professionele competenties. De voorbeelden uit dit onderzoek, zoals het herkennen van pedagogische vaardigheden bij een student met ervaring als judoleraar, illustreren deze verschuiving. Deze bevinding draagt bij aan de discussie over de toepassing van *Funds of Knowledge* buiten het primair onderwijs. Binnen het hbo lijkt de meerwaarde van *Funds of Knowledge* niet alleen te liggen in het creëren van aansluiting tussen thuis en opleiding, maar ook in het ondersteunen van studenten bij de ontwikkeling van een professionele identiteit.

Verborgene talenten en het doorbreken van deficit thinking

De resultaten ondersteunen het uitgangspunt van *Funds of Knowledge* dat studenten beschikken over

waardevolle kennis en vaardigheden die binnen traditionele onderwijspraktijken niet altijd worden herkend. Het onderzoek laat zien dat studenten hun eigen kwaliteiten niet altijd als relevant beschouwen voor hun opleiding of toekomstige beroepspraktijk. Docenten vervullen daarom een belangrijke rol bij het herkennen, benoemen en waarderen van deze talenten. Deze bevinding sluit aan bij de kritiek op het traditionele *deficit thinking* (Hogg, 2011; Llopart & Esteban-Guitart, 2018). In plaats van te focussen op wat studenten missen, richt een *Funds of Knowledge*-benadering zich op de kennis, vaardigheden en ervaringen die studenten reeds bezitten.

De rol van relaties en psychologische veiligheid

Een belangrijke bijdrage van dit onderzoek betreft de identificatie van werkzame mechanismen. De resultaten laten zien dat psychologische veiligheid, wederzijds vertrouwen en persoonlijke openheid van docenten cruciale voorwaarden vormen voor het delen van persoonlijke ervaringen. Daarnaast blijkt dat het enkel ophalen van verhalen onvoldoende is. De opbrengsten ontstaan vooral wanneer kennis en ervaringen van studenten daadwerkelijk worden benut binnen onderwijsactiviteiten, begeleiding en curriculum. Deze bevinding vormt een relevante aanvulling op de bestaande literatuur, waarin relatief weinig aandacht bestaat voor de vraag hoe opgehaalde kennis daadwerkelijk kan worden geïntegreerd in het curriculum.

Spanningen en uitdagingen

Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat de toepassing van *Funds of Knowledge* niet zonder uitdagingen is. Een belangrijke spanning betreft de verhouding tussen een relationele en flexibele pedagogiek enerzijds en een onderwijssysteem dat sterk is gericht op standaardisering, toetsing en efficiëntie anderzijds. Daarnaast maakt de benadering impliciete opvattingen van docenten zichtbaar over welke vormen van kennis als waardevol worden beschouwd. Hierdoor roept *Funds of Knowledge* fundamentele vragen op over de wijze waarop kennis, talent en professionaliteit binnen het hoger onderwijs worden gedefinieerd en gewaardeerd. Ten slotte blijkt dat studenten *Funds of Knowledge*-activiteiten als waardevol ervaren, maar dat zij deze activiteiten slechts in beperkte delen van hun opleiding tegenkomen. Dit onderstreept dat verdere verankering binnen curricula wenselijk is.

4.3 BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK

Bij de interpretatie van de resultaten dient rekening te worden gehouden met enkele beperkingen. Ten eerste betreft het een kwalitatief onderzoek met een relatief beperkte groep docenten en studenten. De resultaten bieden daardoor vooral inzicht in ervaringen en processen, maar kunnen niet zonder meer worden gegeneraliseerd naar andere opleidingen of instellingen. Ten tweede waren de deelnemende docenten vrijwillig betrokken bij het project en stonden zij open voor relationele en inclusieve onderwijsbenaderingen, waardoor de resultaten positiever kunnen uitvallen dan in andere contexten. De toepasbaarheid van *Funds of Knowledge* binnen andere opleidingen en vakgebieden vraagt om nader onderzoek.

4.4 AANBEVELINGEN

Op basis van de resultaten worden de volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Investeer in bewustwording en professionalisering van docenten:
Veel docenten blijken reeds elementen van *Funds of Knowledge* toe te passen. Het expliciteren van deze praktijken kan bijdragen aan verdere ontwikkeling.
2. Creëer in het curriculum ruimte voor psychologische veiligheid en relationeel werken:
Het zichtbaar maken van buitenschoolse kennisbronnen vraagt om vertrouwen, tijd en wederkerigheid.
3. Benut opgehaalde kennis daadwerkelijk in het curriculum:
Het delen van persoonlijke verhalen alleen is onvoldoende; de kennis en ervaringen van studenten dienen ook een betekenisvolle plaats te krijgen binnen onderwijsactiviteiten, begeleiding en beoordelingssystemen.
4. Stimuleer curriculumontwikkeling en institutionele verankering:
Studenten ervaren *Funds of Knowledge*-activiteiten als waardevol, maar komen deze nog beperkt tegen binnen hun opleiding.
5. Voer vervolgonderzoek uit binnen andere opleidingen en disciplines:

In het bijzonder is meer onderzoek nodig naar de toepassing van *Funds of Knowledge* binnen technische, economische en bètagelerichte opleidingen, waarin het benutten van persoonlijke en sociaal-culturele kennisbronnen minder vanzelfsprekend lijkt. Daarnaast is meer onderzoek nodig naar de langetermijneffecten van een *Funds of Knowledge*-benadering op studiesucces, inclusie, professionele identiteitsontwikkeling en talentontwikkeling.

4.5 SLOTBESCHOUWING

Dit onderzoek laat zien dat studenten beschikken over een rijk palet aan kennis, vaardigheden en ervaringen die buiten de formele onderwijscontext zijn ontwikkeld. Deze kennisbronnen blijven echter niet altijd zichtbaar binnen het hoger onderwijs. Een *Funds of Knowledge*-benadering biedt mogelijkheden om verborgen talenten van studenten te herkennen en te benutten. Door beter aan te sluiten bij de leefwereld van studenten kunnen opleidingen bijdragen aan meer erkenning, verbondenheid, talentontwikkeling en inclusie. De resultaten onderstrepen daarmee het belang van onderwijs waarin niet uitsluitend wordt gekeken naar wat studenten nog moeten leren, maar ook naar wat zij al meebrengen.

We zijn het Rengelingfonds zeer erkentelijk dat ze ons de mogelijkheid hebben gegeven dit onderzoek uit te voeren en zullen de onderzoeksresultaten verder verspreiden binnen hogeschool Inholland (en daarbuiten).

LITERATUURLIJST

- **Ahn, M. Y., & Davis, H. H. (2023).** Students' sense of belonging and their socio-economic status in higher education: A quantitative approach. *Teaching in Higher Education*, 28(1), 136-149.
- **Bonfiglio, A. Y., Munniksma, A., Volman, M., van Rooij, F., & Gaikhorst, L. (2024).** Teachers' attention to students' funds of identity in Dutch primary school classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 144, 104584.
- **Esteban-Guitart, M., & Moll, L. C. (2014a).** Funds of identity: A new concept based on the funds of knowledge approach. *Culture & psychology*, 20(1), 31-48.
- **Esteban-Guitart, M., & Moll, L. C. (2014b).** Lived experience, funds of identity and education. *Culture & Psychology*, 20(1), 70-81.
- **Esteban-Guitart, M. (2023).** The funds of knowledge and identity approach: Blueprints for social justice pedagogies. In *Funds of Knowledge and Identity Pedagogies for Social Justice* (pp. 7-22). Routledge.
- **'t Gilde, J., & Volman, M. (2021).** Finding and using students' funds of knowledge and identity in superdiverse primary schools: a collaborative action research project. *Cambridge Journal of Education*, 51(6), 673-692.
- **Gonzalez, N. (2005).** 'Beyond Culture: The Hybridity of Funds of Knowledge' in N. Gonzalez, L. Moll. and C. Amanti (eds), *Funds of Knowledge: Theorizing Practices in Households, Communities and Classrooms*. Mahwah NJ: Lawrence Erlbaum Associates, pp.29-46.
- **Hogg, L. (2011).** *Funds of knowledge: An investigation of coherence within the literature. Teaching and teacher education*, 27(3), 666-677.
- **Hogg, L., & Volman, M. (2020).** A synthesis of funds of identity research: Purposes, tools, pedagogical approaches, and outcomes. *Review of Educational Research*, 90(6), 862-895.
- **Llopart, M., & Esteban-Guitart, M. (2018).** *Funds of knowledge in 21st century societies: Inclusive educational practices for under-represented students. A literature review. Journal of Curriculum Studies*, 50(2), 145-161.
- **Moll, L. C., Amanti, C., Neff, D., & González, N. (1992).** *Funds of knowledge for teaching: Using a qualitative approach to connect homes and classrooms. Theory into Practice*, 31(2), 132-141.
- **Oughton, H. (2010).** Funds of Knowledge-A Conceptual Critique. *Studies in the Education of Adults*, 42(1), 63-78.
- **Saubich, X., & Guitart, M. E. (2011).** Bringing funds of family knowledge to school. The living Morocco project. *REMIE: Multidisciplinary Journal of Educational Research*, 1(1), 79-103.
- **Velez-Ibanez, C. G., & Greenberg, J. B. (1992).** Formation and Transformation of Funds of Knowledge among US-Mexican Households. *Anthropology and Education Quarterly*, 23(4), 313-35.
- **Veerman, E., Karssen, M., Volman, M., & Gaikhorst, L. (2023).** The contribution of two funds of identity interventions to well-being related student outcomes in primary education. *Learning, Culture and Social Interaction*, 38, 100680.
- **Volman, M., & t Gilde, J. (2021).** The effects of using students' funds of knowledge on educational outcomes in the social and personal domain. *Learning, Culture and Social Interaction*, 28(100472).
- **Volman, M., Gaikhorst, L., & Veerman, E. (2023).** Funds of knowledge/identity pedagogies and social justice in Dutch primary education. In *Funds of Knowledge and Identity Pedagogies for Social Justice* (pp. 69-85). Routledge.

BIJLAGEN

Handreikingen voor docenten

HANDREIKING 1: Benutten van internationale ervaringen en kennis

HANDREIKING 2: In gesprek over diversiteitsvraagstukken

HANDREIKING 3: Een tour door de wijk

HANDREIKING 4: Inclusivity Pathway of Funds of Knowledge

HANDREIKING 5: Talenten in beeld: een Moodboard om je studenten beter in beeld te krijgen

Handreiking: 1

Benutten van internationale ervaringen en kennis

Deze opdracht is ontworpen door Marette Ebert.

Maak de kennis en ervaringen van jouw internationale studenten met het onderwijs dat ze hebben genoten in het land van oorsprong zichtbaar in de vorm van een poster. Studenten werken samen in een groepje van vijf, waarbij één van de studenten fungeert als cultureel informant en de gevonden informatie valideert. Deze poster wordt vervolgens in een gemeenschappelijke ruimte opgehangen zodat andere studenten en docenten hier meer over kunnen leren. Daarnaast maken de studenten twee vragen per poster. Hier wordt een quiz van gemaakt voor de andere docenten, zodat zij ook meer leren over de *educational background* van hun studenten.

Doelgroep

Internationale studenten en collega-docenten

Geschatte tijdsinvestering

Docenten: 2 uur

Studenten: 8 uur – 2 werkgroepen van 2 uur

Buitenschoolse kennisbron

Cultureel

Nationaal

Leerdoelen

Studenten:

- ✓ Studenten leren meer over onderwijs in andere landen (perspectief verbreden).

Docenten:

- ✓ Docenten leren meer over de *educational background* van hun studenten zodat zij hier beter op aan kunnen sluiten met hun didactiek en opdrachten.

Hoe maakt deze opdracht kennisbronnen zichtbaar?

Studenten maken posters over hun eigen *educational background* en dragen een aantal quiz vragen aan. Aan collega docenten wordt gevraagd de posters te bekijken en daar een quiz over te beantwoorden.

Benodigdheden

- ✓ Posters
- ✓ Stiften/ Markers
- ✓ Softwareprogramma voor een quiz

Vorbereiding docent

Quizvragen van studenten samenvoegen en verwerken in een quiz.

Beschrijving van de activiteit

- Studenten vormen groepjes van maximaal vijf studenten.

Tijdens de eerste bijeenkomst:

- Elk groepje verzamelt informatie over het onderwijssysteem en cultuur van een specifiek land waar ten minste één van de studenten naar school is gegaan. Deze student fungeert als *cultureel informant* en valideert de informatie.

Tijdens de tweede bijeenkomst:

- Op basis van deze informatie maakt de groep een poster.
- De poster wordt opgehangen in een algemene ruimte.
- Elke groep bedenkt twee vragen bij hun poster voor een quiz. Het antwoord op de vraag moet te vinden zijn op de poster.

Later:

- De docent voegt alle quizvragen samen tot één quiz. De quiz wordt ingevuld door de rest van het docententeam tijdens bijvoorbeeld een teamdag.

Ideeën voor verdere verwerking

De quiz kan ook worden ingevuld door studenten.

Ideeën voor het benutten van de zichtbaar geworden kennisbronnen in andere lessen of groepen

Deze activiteit is ook toepasbaar bij reguliere opleidingen met studenten die voor een deel in een ander land zijn geboren of roots hebben in een ander land. Kies dan voor een ander onderwerp dan *educational background*, bijvoorbeeld een poster over het verschil tussen thuis- en schoolcultuur. Belangrijk is dat de informatie ook relevant is voor docenten en zij dit didactisch en pedagogisch kunnen benutten in hun toekomstige lessen.

Ideeën voor het integreren van andere kennis in de activiteit

Door stil te staan bij de onderzoeksvaardigheden terwijl studenten hun onderzoek doen, kan er worden gelinkt aan eventuele andere onderwijsdoelen uit het curriculum. Zo kunnen studenten naar de bronnen op hun poster refereren volgens de APA-richtlijnen.

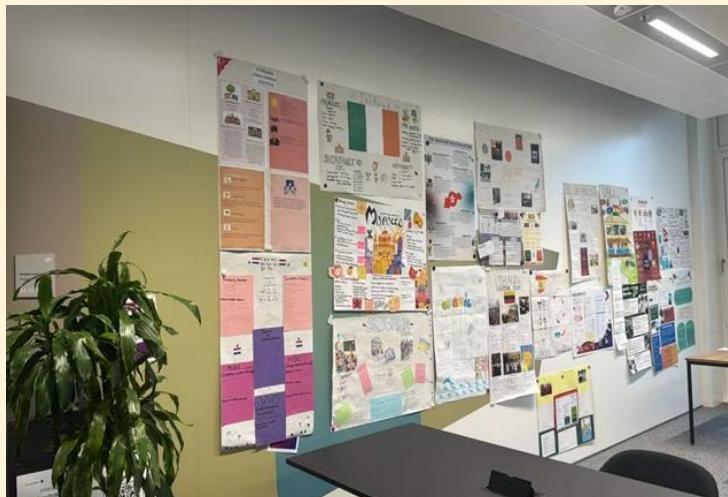
Voorbeeldvragen

Studenten zouden kunnen denken aan de volgende vragen bij het maken van hun quiz:

- Wat is het minimale cijfer/ minimum score om te slagen voor elk vak?
- Uit hoeveel jaar bestaat het primair onderwijs?
- In welke taal wordt het curriculum gegeven?

Aandachtspunten voor de docent

Nieuwsgierig zijn en een open houding hebben.

Opbrengst voor docenten

Docenten krijgen kennis van verschillende waarden, bijvoorbeeld cijfers of manier van aanspreken en kunnen deze kennis verwerken in hun didactische aanpak.

Meer weten?

Scan de QR-code of klik [HIER](#) voor een informatieve kenniscлип en meer informatie.

Handreiking: 2

In gesprek over diversiteitsvraagstukken

Deze opdracht is ontworpen door Thom Rondeel.

In deze activiteit gaan studenten in gesprek over hun eigen kennis, ervaringen en positie binnen diversiteitsvraagstukken en leggen ze deze naast informatie die studenten online lezen/zien. Het doel is om in gesprek te gaan over beladen thema's en ruimte te geven aan het delen van eigen ervaringen.

Doelgroep

Studenten Social Work

Geschatte tijdsinvestering

Docenten: 1 uur
Studenten: 2 uur

Buitenschoolse kennisbron

Cultureel

Sociaal

Existentieel

Leerdoelen

Studenten:

- ✓ Studenten leren meer over diversiteit in de klas.
- ✓ Studenten leren hoe ze zich verhouden tot diversiteitstheorieën.
- ✓ Studenten leren wie zij als individu zijn in de samenleving.

Docenten:

- ✓ Docenten leren over de diversiteit in hun klas.

Hoe maakt deze opdracht kennisbronnen zichtbaar?

Studenten kiezen zelf een vorm waarmee ze een relevant diversiteitsvraagstuk presenteren aan de klas.

Benodigdheden

- ✓ Posters
- ✓ Stiften/ Markers
- ✓ Telefoon/Laptop

Voorbereiding docent

Inlezen in diversiteitsvraagstukken en relevante theorie (bijv. intersectionaliteit). Uitleg/korte presentatie voorbereiden waarbij theorie gekoppeld wordt aan voorbeelden.

Beschrijving van de activiteit

De docent geeft een korte (15–30 min) uitleg over diversiteitsvraagstukken, aan de hand van theorie (bijv. intersectionaliteit).

Studenten gaan in groepjes van vier uiteen en bespreken welke diversiteitsvraagstukken zij herkennen in hun eigen leven.

Elk groepje kiest één diversiteitsvraagstuk waar tenminste één van de studenten ervaring mee heeft.

Elke student zoekt online (op een platform dat de student gebruikt om nieuws vandaan te halen, dus bijv. nieuwswebsites, maar ook social media) naar een bericht ten aanzien van het diversiteitsvraagstuk.

Vervolg beschrijving activiteit

Elk groepje bespreekt de gevonden informatie, vergelijkt dit en legt dit naast de eigen ervaring van de student(en) en de besproken theorie: welke informatie mist en wat is er nodig om een eerlijk beeld te schetsen van het vraagstuk?

Elk groepje kiest een vorm om dit kort en krachtig te presenteren aan de groep (protestbord, gedicht, poster, eigen social media post etc.).

Ideeën voor verdere verwerking

De uitgewerkte vormen kunnen worden verspreid onder andere studenten/docenten, of worden opgehangen buiten het klaslokaal.

Ideeën voor het benutten van de zichtbaar geworden kennisbronnen in andere lessen of groepen

De activiteit kan ook gebruikt worden om met studenten in gesprek te gaan over beeldvorming en de rol van media.

Aandachtspunten voor de docent

De les vraagt om een veilige sfeer in de klas en een open houding van de docent.

Het gesprek over eigen ervaringen en hoe dit zich verhoudt tot wat studenten online lezen of zien is belangrijker dan de koppeling met theorie; dit kan ook in een les daarna gebeuren.

TIPS

Deel ook eigen ervaringen en durf je open op te stellen. Hierdoor is de kans groter dat studenten zich open durven te stellen en kunnen zij zich in jou als docent herkennen.

Meer weten?

Scan de QR-code of klik [HIER](#) voor meer informatie.

Handreiking: 3

Een tour door de wijk

Deze opdracht is ontworpen door Thom Rondeel.

In deze activiteit geven studenten een (virtuele of fysieke) rondleiding door de wijk waar ze zijn opgegroeid en/of wonen. Daarbij laten ze zien wat er in de wijk gebeurt ten aanzien van sociale vraagstukken en welke rol het sociaal werk daarin heeft, maar ook wat hun ervaringen als buurtbewoner zijn.

Doelgroep

Studenten Social Work

Geschatte tijdsinvestering

Docenten: 3 uur

Studenten: 3 uur

Buitenschoolse kennisbron

Cultureel

Geografisch

Sociaal

Leerdoelen

Studenten:

- ✓ Studenten leren over elkaars wijk.
- ✓ Studenten verbreden hun perspectief.
- ✓ Studenten leren theorie en praktijk met elkaar te vergelijken.

Docenten:

- ✓ Docenten leren over de diversiteit in hun klas.

Hoe maakt deze opdracht kennisbronnen zichtbaar?

Studenten vertellen over hun eigen wijk en maken inzichtelijk wat het sociaal werk doet.

Benodigdheden

- ✓ Bij een keuze voor een fysieke rondleiding zijn goede schoenen aan te raden.

Vorbereiding docent

Vraag studenten van tevoren om foto's/video's/geluidsopnames te maken van de - voor hen - meest kenmerkende of belangrijke plekken in hun wijk.

Beschrijving van de activiteit

Studenten vormen groepjes van maximaal vijf op basis van de wijk of regio waar ze wonen.

Elk groepje verzamelt (online) informatie over de wijk, welke vraagstukken er spelen en wat het sociaal werk daaraan doet.

Vervolgens plannen ze via Google Maps een route door de wijk langs de - voor hen en voor de wijk - belangrijkste/bekendste punten.

Hier maken ze vervolgens een presentatie van.

Elk groepje geeft een rondleiding langs deze route aan de rest van de klas.

Ideeën voor verdere verwerking

De rondleidingen kunnen ook fysiek gedaan worden bij goed weer en voldoende tijd. Eventueel zouden deze over bijeenkomsten verspreid kunnen worden door het studiejaar heen.

Wanneer er in zo'n geval een lesprogramma afgewerkt dient te worden, kan de docent vragen aan de studenten om van tevoren voor een ruimte in de wijk te zorgen (bijvoorbeeld in een buurthuis), zodat de les gecombineerd kan worden met de rondleiding.

Ideeën voor het benutten van de zichtbaar geworden kennisbronnen in andere lessen of groepen

De rondleidingen kunnen ook gebruikt worden als kennismakingsopdracht in de eerste weken van de opleiding, of tijdens leercoaching.

Aandachtspunten voor de docent

Een open houding.

TIPS

Deel ook eigen ervaringen en durf je open op te stellen. Hierdoor is de kans groter dat studenten zich open durven te stellen en kunnen studenten zich in jou als docent herkennen.

Meer weten?

Scan de QR-code of klik [HIER](#) voor meer informatie.

Handreiking: 4

Inclusivity Pathway of Funds of Knowledge

Deze opdracht is ontworpen door Birol Ona

Het uitgangspunt van deze training is dat klasgenoten elkaars grootste steun en motivatie kunnen en zouden moeten zijn. Aan de hand van laagdrempelige oefeningen, die ontworpen zijn om natuurlijke drempels tegenover een 'ander' te verlagen, komen studenten tot verbinding met elkaar. Dit doen ze door verhalen te delen en samen te onderzoeken waar elk van de studenten goed in is en waar de student behoefte en ondersteuning aan heeft. Het uiteindelijke doel is om studenten te matchen aan elkaar waarin de een met diens sterkte een ander met een behoefte kan ondersteunen en verder kan helpen en vice versa.

Doelgroep

Studenten in het algemeen
Met name voor eerstejaars studenten

Geschatte tijdsinvestering

Docenten: 1-2 uur
Studenten: minimaal 2 sessies van 1,5 uur
Bij voorkeur periodieke les van 1,5 uur

Buitenschoolse kennisbron

Cultureel

Existentieel

Leerdoelen

Studenten:

- ✓ De student creëert bewustwording van de eigen krachten en behoeften; drempels om tot verbinding te komen met de 'ander' worden verlaagd. Er ontstaat bereidheid om elkaar te helpen en hulp te vragen.

Docenten:

- ✓ Activeren van studenten om de leerdoelen te behalen
- ✓ De kwaliteit en behoefte achterhalen van studenten. Hier kan de docent gebruik van maken en het onderwijs erop aanpassen.

Benodigdheden

- ✓ PowerPointpresentatie met 'spelregels'. Deze PowerPoint is voor medewerkers van Inholland beschikbaar via [deze link naar de ppt van Birol Ona](#), of te verkrijgen door te mailen naar birol.ona@inholland.nl.
- ✓ Klassenopstelling: een centrale kring zonder tafels en mogelijkheid om in kleine groepjes uiteen te gaan in dezelfde of aangrenzende ruimtes.

Hoe maakt deze opdracht kennisbronnen zichtbaar?

Door laagdrempelige oefeningen neemt het vertrouwen van studenten toe (zie website: inclusivitypathwaytraining.com voor voorbeelden en inspiratie). Dit verlaagt de drempel om informatie te delen. Studenten ontsluiten hierdoor verhalen (kennis) uit hun verleden. Belangrijk hierbij is dat de docent de vertaalslag naar kracht en behoefte helpt maken bij de studenten en de studenten helpt bij het koppelen van kracht en behoefte.

Vorbereiding docent

Oefeningen (zie website inclusivitypathwaytraining.com) vertalen naar de eigen belevingswereld en ervaring.

Het doornemen van de powerpoint (zie benodigdheden). Bij de slides staan opmerkingen als houvast voor de training, en notities onder de slides voor belangrijke tips.

Jezelf open opstellen en ontsluiten om studenten voor te doen / voor te leven hoe de oefening zal gaan.

Planning, stappenplan en uitvoering van de opdrachten paraat hebben.

Beschrijving van de activiteit

Aan de hand van vier activiteiten worden studenten aangemoedigd hun verhaal te delen. De activiteiten kunnen centraal worden uitgevoerd, met de gehele groep of in subgroepjes.

Tijdens de vier activiteiten (Pet-peeves, gerechtenverhaal, oei-moment en snapshots) delen de studenten verhalen over zichzelf. Door het delen van verhalen leren ze zich te herkennen in elkaar en leren ze luisteren, zonder oordeel. Door deze laagdrempelige oefeningen raken de studenten in een kort tijdsbestek bekend met elkaar. Ze voelen meer ruimte en vertrouwen om hun sterktes en zwaktes te delen met de andere studenten.

Daarna maken studenten inzichtelijk wat hun kracht is en krijgen ze de ruimte om hun behoefte/zwakte uit te spreken.

Vervolgens wordt studenten gevraagd hulp te vragen aan hun medestudenten en open te staan voor deze hulp.

Tot slot worden studenten aan één of meerdere buddy's gematcht waarmee ze intensiever optrekken gedurende het (eerste) jaar.

Ideeën voor verdere verwerking

Belangrijk is om een planning per periode te maken om de voortgang bij te houden en bij te sturen. Het is wellicht een goed idee om de studenten een één- of tweewekelijks logboek bij te laten houden.

Ideeën voor het benutten van de zichtbaar geworden kennisbronnen in andere lessen of groepen

Het is een mogelijkheid om kennis, krachten, zwakten en behoeften van de studenten of klas geanonimiseerd te delen met collega-docenten: zij kunnen hiermee ook rekening houden bij hun lessen. Houd hierbij rekening dat de studenten de informatie in vertrouwen met de klas hebben gedeeld.

Aandachtspunten voor de docent

Belangrijk is oog te hebben voor de veilige ruimte. De studenten mogen zeggen dat ze een ronde overslaan. Er zijn belangrijker dan een actieve bijdrage leveren, sommige studenten moeten groeien in het delen van verhalen over zichzelf.

Houd ook oog voor kwetsbaren, studenten maken veel mee. Reserveer voldoende tijd voor nazorg, voor het geval dat er emotie vrijkomt tijdens of na de oefening.

TIP

Goed voorbeeld doet volgen. Het is belangrijk dat de docent het goede voorbeeld geeft door het voor te doen. Zie hierboven bij ideeën voor verdere uitwerking en het benutten van zichtbaar geworden kennisbronnen.

Meer weten?

Scan de QR-code of klik [HIER](#) voor een informatieve kennisclip en meer informatie.

Handreiking: 5

Talenten in beeld: een Moodboard om je studenten beter in beeld te krijgen

Deze opdracht is ontworpen door Tugba Ozkan

Studenten maken een persoonlijk moodboard waarin zij hun talenten, ervaringen, interesses, waarden en ambities als toekomstig professional visualiseren. Tijdens het maken van het moodboard reflecteren zij op hun eigen ontwikkeling. Vervolgens presenteren zij hun moodboard en gaan zij in gesprek met medestudenten en de docent. De opdracht biedt docenten waardevolle inzichten in de talenten en achtergronden van studenten. Het vormt daarmee een basis voor inclusieve begeleiding en onderwijs op maat.

Doelgroep

Studenten en docenten

Geschatte tijdsinvestering

Docenten: 1,5 uur

Studenten: 1,5 uur

Buitenschoolse kennisbron

Sociaal

Praktisch

Existentieel

Leerdoelen

Studenten:

- ✓ Studenten worden zich bewust van hun eigen ervaringen, waarden en talenten.
- ✓ Studenten kunnen deze inzichten verbinden aan hun opleiding en toekomstige beroepspraktijk.
- ✓ Studenten herkennen hun kwaliteiten én ontwikkelpunten voor hun professionele groei.

Hoe maakt deze opdracht kennisbronnen zichtbaar?

Door studenten een open, visuele opdracht te geven (het moodboard) waarin zij hun talenten, ervaringen, normen, waarden, visie en achtergrond vormgeven. Vervolgens worden deze kennisbronnen zichtbaar gemaakt tijdens een klassikale presentatie of tentoonstelling en een individueel gesprek met de docent. Hierdoor ontstaat ruimte voor een verdiepend en waardevol gesprek over de student.

Benodigheden

- ✓ A3 formaat papier
- ✓ Stiften, pennen, kleurpotloden, scharen
- ✓ Tijdschriften, kranten
- ✓ Printer
- ✓ Laptop (als mogelijkheid om digitaal te werken)

Voorbereiding docent

Bereid een duidelijke en open opdracht voor, inclusief reflectievragen die aansluiten bij de context van de opleiding. Creëer vooraf van een veilig klimaat in de klas. Verzamel vooraf alle benodigde materialen.

Beschrijving van de activiteit

• Introductie

De docent licht het doel van de activiteit toe. De focus ligt op het verkrijgen van inzicht in de talenten, identiteit en leerervaringen van studenten binnen de context van inclusief onderwijs. Hierbij wordt benadrukt dat persoonlijke verschillen worden gezien als waardevolle input voor ontwikkeling en begeleiding.

Leg uit dat het doel van de opdracht niet is om een mooi kunstwerk te maken, maar om inzicht te krijgen in wie studenten zijn, welke ervaringen zij meebrengen en welke talenten zij willen inzetten in hun opleiding en toekomstige beroep.

• Opdracht

Studenten maken een fysiek of digitaal moodboard waarin zij hun identiteit, ervaringen, interesses, kwaliteiten en ambities visualiseren. Zij kiezen beelden, woorden en symbolen die hen typeren en die iets zeggen over wie zij zijn als persoon en toekomstige professional.

• Reflectie

Tijdens het maken van het moodboard reflecteren studenten op hun keuzes aan de hand van verdiepende vragen, zoals: “Wat zegt dit over mij als persoon en als toekomstige professional?”, “Wat neem ik mee naar de praktijk?” en “Welke ervaringen hebben mij gevormd?”.

• Presentatie en dialoog

De moodboards worden vervolgens naast elkaar gepresenteerd. Studenten bekijken elkaars werk en gaan met elkaar in gesprek. Dit gebeurt in een open en veilige setting, waarin vragen worden gesteld zonder oordeel en waarin het uitwisselen van perspectieven centraal staat.

Ideeën voor verdere verwerking

De moodboards kunnen opgehangen worden op een zichtbare plek binnen de opleiding. Dit versterkt dialoog en zorgt voor herkenning onder studenten en docenten.

Gebruik de inzichten uit de moodboards om onderwijs beter af te stemmen op de talenten en ervaringen van studenten. Denk bijvoorbeeld aan maatwerk in opdrachten, begeleiding of toetsvormen. Studenten kunnen bijvoorbeeld hun eigen praktijksituaties (zoals een sportvereniging) inzetten in plaats van een reguliere stage om dezelfde leerdoelen aan te tonen.

Ideeën voor het benutten van de zichtbaar geworden kennisbronnen in andere lessen of groepen

Een extra bijdrage zou zijn om als team afspraken te maken over het bespreken en zichtbaar maken van de moodboards, zodat de talenten van studenten breder kunnen worden benut binnen het onderwijs. Wanneer deze inzichten worden gedeeld, ontstaat er een gezamenlijk beeld van de sterke kanten van studenten.

Dit maakt het mogelijk om studenten ook in andere lessen en groepen gericht in te zetten op hun kwaliteiten, bijvoorbeeld bij opdrachten, samenwerking en taakverdeling. Zo worden de moodboards een waardevolle bron voor teamgericht en inclusief onderwijs.

Aandachtspunten voor de docent

- ☑ Zorg voor een veilig klimaat in de klas, zodat studenten elkaar vanuit nieuwsgierigheid en zonder oordeel kunnen bevragen.
- ☑ Benadruk dat er bij de opdracht niks goed of fout is en dat studenten vrij zijn in de vormgeving.
- ☑ Reflecteer kritisch op je eigen handelen: zijn de inzichten écht benut in de begeleiding en waar schuurt het eventueel nog qua tijd of afstemming?

TIP

Geen eenmalige actie: zie het moodboard niet als een losse creatieve opdracht, maar evalueer de werkwijze regelmatig met zowel studenten als het team om het door te ontwikkelen tot een duurzame aanpak

Meer weten?

Scan de QR-code of klik [HIER](#) voor meer informatie.

